

ΘΑΥΜΑΖΟΝΤΑΣ ΤΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΙΚΡΟΤΕΧΝΙΑΣ

Ήταν άνοιξη. Η Πόλη στολισμένη απ' άκρη σ' άκρη περίμενε τον ερχομό του αυτοκράτορα μετά τις θριαμβευτικές του νίκες κατά των απίστων. Η αυτοκράτειρα Ειρήνη, ήσυχη πια μετά από τόσους μήνες αγωνίας, πήγε να προσευχηθεί στην Αγία Σοφία και να ευχαριστήσει το Θεό που ο σύζυγός της ήταν γερός.

Όταν μπήκε μέσα στην εκκλησία, θαμπώθηκε για άλλη μια φορά από την ομορφιά και το μεγαλείο του περίλαμπρου ναού. Έμεινε πολλή ώρα γονατιστή μπροστά στην εικόνα της Παναγίας κι ύστερα ακούμπησε σ' ένα στασίδι και θαύμασε ξανά τη διακόσμηση του ναού και όλα τα περίτεχνα στοιχεία της λατρείας. Εντυπωσιάσθηκε κυρίως από τα αφιερώματα των πιστών, αρχόντων και απλών ανθρώπων απ' όλα τα μέρη της αυτοκρατορίας: χάλκινους σταυρούς λιτανείας, σταυρούς -σταυροθήκες με τίμιο ξύλο, σταυρούς αγιασμού και ευλογίας, στολισμένους με σμάλτο και πολύτιμες ή ημιπολύτιμες πέτρες. Στο βάθος μέσα στο ιερό πρόσεξε μian ασημένια λυχνία, που αναβόταν κατά την τελετή της αρτοκλασίας. Πάνω στην Αγία Τράπεζα, είδε από εκεί που στεκόταν το ασημένιο δισκάριο, το άγιο Ποτήριο, τον αστερίσκο, τη λόγχη και το κοχλιάριο. Τότε θυμήθηκε ότι κάποτε της είχε πει ο άντρας της για μια θήκη όπου φυλάσσονταν οι λεγόμενοι «κρίκοι των φρενοβλαβών», δηλαδή ασημένια ταινιωτά στεφάνια, που χρησιμοποιούνταν ως μέσο θεραπείας των δαιμονισμένων ατόμων, αυτών δηλαδή που έπασχαν από ψυχικά νοσήματα.

Ύστερα, η αυτοκράτειρα, μαγεμένη από όλα αυτά τα αριστουργήματα της χριστιανικής τέχνης και περήφανη για το μεγαλείο μιας τόσο τρανής πόλης, γύρισε στο παλάτι. Είχε αρχίσει να βραδιάζει. Στα φτωχόσπιτα άναβαν τους πήλινους λύχνους, προϊόντα των αττικών και κορινθιακών εργαστηρίων και στα αρχοντικά και στο παλάτι τα περίτεχνα και πολυτελή λυχνάρια που είχαν εισαχθεί από τη Μ. Ασία και τη Βόρειο Αφρική κι ήταν στολισμένα με χριστιανικά θέματα.

Την άλλη μέρα, η Ειρήνη ξύπνησε από χαρούμενες φωνές, ποδοβολητά αλόγων, τις σάλπιγγες και ζητωκραυγές του πλήθους. Ο αυτοκράτορας έμπαινε θριαμβευτής στην Πόλη και πίσω απ' αυτόν οι ξένοι άρχοντες επισκέπτες και προσκυνητές με δώρα και αφιερώματα από τη Μ. Ασία και τους Αγίους Τόπους. Στο τέλος ερχόταν το νικηφόρο στράτευμα με τα λάφυρα και τους αιχμαλώτους. Αφού τέλειωσε η πομπή και η υποδοχή, αποσύρθηκαν ο καθένας στο χώρο του, για να ξεκουραστούν από το μεγάλο και δύσκολο ταξίδι.

Ύστερα, οι ξένοι άρχοντες, μετά την καθιερωμένη φιλοξενία, προσέφεραν τα δώρα τους στο αυτοκρατορικό ζεύγος. Πρώτα -πρώτα χάρισαν πήλινα φιαλίδια, τις «ευλογίες» με αγιασμένο έλαιο από το ναό του αγίου Μηνά στην

Αλεξάνδρεια, που στις δυο όψεις τους παρίσταναν τον άγιο Μηνά ανάμεσα σε δύο καμήλες. Επίσης, τους έδωσαν ένα μπουκαλάκι με «ύδωρ του Ιορδάνου», λαμπάδες από τη λειτουργία της Ανάστασης στον ομώνυμο ναό των Ιεροσολύμων, σπόγγους για τον καθαρισμό του Αγίου Ποτηρίου και κοχύλια από την Ερυθρά Θάλασσα. Ακόμη, πολύτιμα αργυρά σκεύη και δίσκους με επιμήκη λαβή, τα γνωστά ως «τρυιλίδες», που είχαν στην πίσω τους όψη πέντε σφραγίδες για πιστοποίηση της γνησιότητας του μετάλλου.

Στην αυτοκράτειρα προσέφεραν περίτεχνα χρυσά κοσμήματα ιδιαίτερα λεπτής επεξεργασίας: ένα περιδέραιο, ενώτια, σκουλαρίκια δηλαδή από λεπτούς ρόδακες και σμαράγδια, βραχιόλια, περίπτα, ζώνες και πόρπες. Στον αυτοκράτορα ένα χρυσό δαχτυλίδι και μια χάλκινη σφραγίδα με μονόγραμμα. Με αυτόν τον τρόπο οι σπουδαίοι επισκέπτες έδειξαν το σεβασμό και την ιδιαίτερη τιμή για τη φιλοξενία που τους προσφέρθηκε.

Πέρασαν αρκετές μέρες και πριν από την αναχώρηση των ξένων δόθηκε στο παλάτι το αποχαιρετιστήριο δείπνο. Κατασυγκλημένο το αυτοκρατορικό ζεύγος τους έδωσε κι αυτό με τη σειρά του τα δώρα που θα σφράγιζαν τη φιλία τους: ένα ρωσικό χειρόγραφο Ευαγγελιστάριο με πολυτελείς σταχώσεις και αργυρεπίχρσο ανάγλυφο διάκοσμο. Επίσης, χρυσά νομίσματα που εκπροσωπούσαν όλους τους αυτοκράτορες που είχαν ανέλθει στο θρόνο της Κωνσταντινούπολης μέχρι τότε και ήταν σπάνιες κοπές των νομισματοκοπειών της Πόλης.

Την επόμενη μέρα έφυγαν οι επισκέπτες και το παλάτι ξαναβρήκε τους παλιούς του ρυθμούς.

Ο Θησαυρός της Μυτιλήνης, που αποτελείται από 71 αντικείμενα του 7^{ου} αι. Εκτίθεται στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο Αθηνών

Ρωσικό χειρόγραφο Ευαγγέλιο με αργυρεπίχρυση στάχωση

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ευγενία Χαλκιά, *Περίτεχνη μικροτεχνία*, στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο Αθηνών, αφιέρωμα της εφ. Καθημερινής, Επτά Ημέρες, 11-4-1999

«Βυζάντιο, Έργα και ημέρες»: εφημ. Καθημερινή, Επτά Ημέρες

Παναγιώτα Κριτσέπη, Πειραματικό Γυμνάσιο Σπάρτης